

Naturinventering av området Jaggas 445-587-4-13 i Pargas Risis

Inledning

Inventeringen gjordes 7 juli 2025 mellan kl. 13:00 och 15.45. med tanke på möjlighet utvidgat miljötillstånd för fortsatt brytning och krossning av berg i området. Den fortsatta brytningen kommer att ske mot norr och öst om det nuvarande området. Vädret var halvmulet och temperaturen ca 17C och tjanlig för inventering. Inventeringen gjordes i det egentliga planerade uttagsområdet och i en radie av ca 300 meter kring detta med tonvikt på området norr och öster om (Bild 1). Med tanke på inventering av fågelfaunan var tidpunkten dock i senaste laget. Förfrågan om inventering kom 1 juli och kunde därmed inte ha gjorts tidigare. Detta var dock inte i detta fall avgörande då den uniforma naturtypens arter sannolikt var närvarande och gav en kort artlista. Det häckade paret av fiskgjuse *Pandion haliaetus* var även närvarande med bo sannolikt vid Västerträskets östra strand. Avståndet till boet från stenkrossen beräknades till ca 400 meter vilket enligt bullerspridningsmodeller är tillräckligt för ostörd häckning. En ormråk *Buteo buteo* hördes på avstånd, men boplats blev okänd.

Det klart värdefullaste naturobjektet i uttagsområdets närhet (söder om) är det enastående Västerträsket som ingår i Natura (Nagu glosjöar). Förutom fiskgjuse sågs vid mitt korta besök även storlom. Vegetationen var ymnig med bland annat riklig kärrbräken *Thelypteris palustris* och slokstarr *Carex pseudocyperus*. Här sågs även trollsländan *Brachytron pratense*. En ingående inventering av området kring hela sjön kunde vara på sin plats. Utvidgningen av uttagsområdet sker åt motsatt håll, vilket därför inte torde äventyra Västerträskets natur med undantag av buller. Mellan uttagsområdet och Västerträsket finns ett privat naturskyddsområde.

Berggrunden i området föreföll att bestå av gnejser och graniter (jag är inte specialist på detta område). Kristallin kalk (marmor), som hade satt sin prägel på floran och gett skyddsvärda arter, kunde inte konstateras i området och även floras sammansättning visade att kristallin kalk knappast förekommer.

Bild 1. Uttagsområdet sett mot öster. I denna riktning och norrut (vänster på bilden) är området planerat att utvidgas.

De planerade uttagsområdena

Naturtypen i det planerade uttagsområdet utgör en direkt fortsättning på naturtypen i det redan utnyttjade området dvs en blandning av skogs- och hållmark av typerna CT och VT.

I uttagningsområdet i norr (Norra området; karta 1, bild 2) växer rätt ung tallskog (gallrad ekonomiskog) med inslag av gran, en och björk. Delvis avverkat intill grustaget. Undervegetationen utgörs huvudsakligen av lingon *Vaccinium vitis-idae* och blåbär *Vaccinium myrtillus* med inslag av örnbräken *Pteidium aquilinum*. Ett exemplar av Jungfru Marie nycklar *Dactylorhiza maculata* ssp. *maculata* noterades.

Bild. 2. Del av det planerade uttagsområdet i norr.

Det planerade uttagsområdet i öster (Östra området; Karta 1, Bild 3) karakteriseras av ekonomiskog med övervägande ung gallrad tall. Undervegetationen består huvudsakligen av blåbär, lingon ljung *Calluna vulgaris* getpors *Rhododendron tomentosum* och kråkris *Empetrum nigrum*. Området har en fuktig sänka med vitmossa *Sphagnum* sp., mannagräs *Glyceria fluitans* och topplösa *Lysimachia thyrsiflora*.

Bild 3. Det planerade uttagsområdet i öster. Det nuvarande uttagningsområdet skymtar i bakgrunden.

Områden utanför det planerade uttagningsområdet

Området söder om uttagningsområdet är privat skyddsområde och närheten till Naturaområdet (Nagu glosjöar FI0200068) omöjliggör utnyttjande åt detta håll.

Norr om uttagningsområdet utbreder sig ett flackt bergsområde (markerat med A på Karta 1, Bild 4) karakteriserat av lavar (*Cladonia* spp., *Stereocaulon* spp. och *Cetraria* spp) och martallar omväxlat med smärre tallbestånd. Denna naturtyp (karga lav- och mossklippor med renlav finska: karut poronjäkälä-sammalkalliot) klassas i Södra Finland som nära hotad (NT; Kontula et al. 2028). Området kan klassas som representativt för denna naturtyp. Området utgörs av potentiellt häckningsområde för stenskvätta och trädlärka.

Bild 4. Markerat med A på Karta 1.

Strax öster om uttagningsområdet finns ett begränsat omväxlande bergsområde med martallar och enstaka torrakor samt lavar av släktet *Cladonia* och *Cetraria* (markerat med B på Karta 1). Området kan närmast karakteriseras som klippskog (finska: Kalliometsä) som i södra Finland klassas som nära hotad (NT; Kontula et al. 2028). Området är dock litet och föga representativt.

Bild 5. Markerat med B på Karta 1.

Karta 1.

Slutsats

Själva uttagningsområdet består av artfattig ekonomiskog som i detta fall inte har speciellt värde med tanke på den biologiska mångfalden. Naturtyper som är skyddade enligt § 64 Skyddade naturtyper i Naturvårdslagen ingår inte, ej heller hotade djur- eller växtarter kunde konstateras. I söder gränsar uttagningsområdet till naturskyddsområde samt Naturaområde Nagu glosjöar FI0200068. Närheten till närmaste fiskgjusbo i Västerträsket uppskattades till ca 400 meter. Avståndet till boet torde vara tillräckligt för att fisksgjusarna inte skall störas. I området har nyligen gjorts en utredning över bullernivåerna kring uttagningsområdet (Virjonen 2025). Enligt denna överskrider gränsvärden för buller inte i något skede häckningsplatsen för fiskgjuse. Ifall brytning och krossning sker under perioden oktober till april (1.10-30.4; 1-2 månader under hösten och 1-2 månader under våren) påverkar denna del av verksamheten i vilket fall som helst inte fiskgjusens häckning. Lastning och transport som pågår sporadiskt under hela året orsakar inte speciellt störande buller och stör således inte heller fiskgjusens häckning. Sprängningar (som utförs några gånger per år under perioden under perioden 1.10-31.3 har sannolikt en försumbar effekt på Natura-området.

Med hänvisning till 35 § i Naturvårdslagen (9/2023) kan på basen av ovan sagda konstateras att projektet inte medför betydande negativ inverkan på naturvärdena i Natura-området.

Dammspridningen kan begränsas genom bevattning och andra skyddsåtgärder och avståndet till Västerträsket är betryggande. Skogspartiet mellan täktområdet och träskåkern ger ett skydd mot dammspridning.

På norra sidan av uttagsområdet (A på Karta 1) vidtar ett område av naturtyp en karga lav- och mossklippor med renlav (finska: karut poronjäkälä-sammalkalliot) som i södra Finland klassas som nära hotad (NT). Detta område bör lämnas orört helst med en bufferzon på 50 – 100 meter.

Referenser:

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Kontula Teeriaho Husa Grönlund Gustafsson Juutinen Jäkäläniemi Korvenpää Nurmi, Pykälä. 2018. Kalliot ja Kivikot. I Kontula, T. & Raunio, A. (ed.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus & ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. s. 575 - 675.

Katariina Mäkelä & Pälvi Salo 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47

Tero Virjonen 2025: YMPÄRISTÖMELUSELVITYS Risis, Nauvo, Parainen. Kiviaineksen louhinta ja murskaus. Promethor PR5710-Y02.

Bilaga:

Kärlväxter inom det planerade uttagsområdet (Inom det nuvarande uttagsområdet har etablerat sig arter som inte finns i denna lista:

Agrostis canina

Agrostis capillaris

Betula pubescens

Betula verrucosa

Calamagrostis epigejos

Calluna vulgaris

Carex canescens

Carex nigra ssp. *nigra*

Carex ovalis

Carex pilulifera

Dactylorhiza maculata ssp. *maculata*

Deschampsia flexuosa

Empetrum nigrum (coll)

Equisetum sylvaticum

Glyceria fluitans

Hieracium sp.

Juncus filiformis

Juniperus communis

Luzula multiflora

Luzula pilosa

Melampyrum pratense

Picea abies

Pinus silvestris

Polypodium vulgare

Pteridium aquilinum

Rhododendron tomentosum

Rubus idaeus

Rumex acetosella

Salix aurita

Senecio sylvaticus

Spergula morisonii

Trientalis europaea

Vaccinium myrtillus

Vaccinium vitis idaea

Fågelarter sedda eller hörda kring uttagsområdet (tidpunkten för sen med tanke på tillförlitlig inventering):

sädesärta

orre

bofink

trädpiplärka

koltrast

rödhake

Västerträsket:

storlom

fiskgjuse

Lemsjöholm den 27 augusti 2025

Mikael von Numers, docent